

Reactie op consultatie wetsvoorstel 'verheelijking van terroristische misdrijven'

Namens betrokkenen bij het Grote Midden Oosten Platform en als (oud-)studenten Arabische Talen en Culturen willen wij onze ernstige bezwaren uiten tegen het voorgestelde wetsvoorstel tot strafbaarstelling van de "verheelijking van terroristische misdrijven".

Hoewel de bestrijding van terrorisme zonder twijfel belangrijk is, vormt dit voorstel een gevaar voor de vrijheid van meningsuiting, de academische vrijheid, en het recht op politieke expressie. Het is een zorgwekkende inperking van fundamentele vrijheden die raakt aan de kern van een open en democratische rechtsstaat.

1. Vage norm, gevaarlijke gevolgen

De term "verheerlijken" is vaag, subjectief en niet scherp omlijnd. Het wetsvoorstel maakt het mogelijk om iemand strafrechtelijk te vervolgen enkel op basis van hoe hun woorden of houding geïnterpreteerd worden — zonder dat sprake hoeft te zijn van oproepen tot geweld, werving of daadwerkelijke betrokkenheid bij een strafbaar feit. Daarmee verschuift het strafrecht van het bestrijden van gedrag en acties naar het interpreteren en beoordelen van intentie, sympathie of ideologie. Dit is een gevaarlijk precedent.

2. Thought crime

Wij spreken uit ervaring. Als studenten Arabische Talen en Culturen weten wij dat het in de praktijk al problematisch is om ons intellectueel en maatschappelijk te verdiepen in het Midden-Oosten, of om de beweegredenen van bepaalde stromingen te analyseren. Velen van ons zijn tijdens de studie in de gaten gehouden door de AIVD. We maakten er destijds grappen over, maar deze wet maakt dat soort situaties ineens niet meer onschuldig of absurd: het wordt juridisch risicovol om een onderwerp of stroming serieus te bestuderen, te bevragen of te nuanceren. We verliezen dan onze laatste verdediging: het feit dat kennisvergaring en debat géén misdrijf zijn.

Het wetsvoorstel straft niet concreet gedrag, zoals het aanzetten tot geweld of deelname aan een terroristische organisatie — die handelingen zijn al terecht strafbaar. In plaats daarvan wordt het denken of praten over bepaalde ideeën gestraft, enkel wanneer deze verband houden met een als "terroristisch" aangemerkte daad of groep.

Dit komt gevaarlijk dicht in de buurt van 'thought crime', wat haaks staat op het principe van materiële strafbaarheid en individuele verantwoordelijkheid. De vrijheid om te denken, te twijfelen, of zelfs provocatief te spreken, is essentieel in een open samenleving. Wij kennen dit soort wetgeving uit dictaturen en weten hoe gevaarlijk en bedreigend dit soort wetgeving is; het wordt gebruikt om andersdenkenden, tegenstanders en critici uit de weg te ruimen.

3. Het raakt direct de missie van het Grote Midden Oosten Platform

Als platform zetten wij ons in voor kennisuitwisseling, verdieping en nuance rond het Midden-Oosten. We bieden ruimte voor stemmen die vaak ontbreken in het publieke debat, en proberen voorbij karikaturen te kijken. Onder dit wetsvoorstel zouden kritische of alternatieve stemmen — zeker die van mensen met een migratieachtergrond — het risico lopen als 'verheerlijkend' te worden gezien, zelfs wanneer hun boodschap juist tot doel heeft om complexiteit bloot te leggen en vrede te bevorderen. Dit bedreigt ons werk en ontmoedigt deelname aan het publieke discours.

4. Zelfcensuur en academische verarming

Stel dat iemand de motieven onderzoekt van de Koerdische PKK of de Palestijnse Hamas, of dat men de achtergronden bespreekt van radicaal-islamitisch geweld in Franse buitenwijken. Zo'n analyse kan door sommigen worden gezien als 'vergoelijking' of zelfs verheelijking. Het maatschappelijk debat en het wetenschappelijk onderzoek wordt hierdoor verarmd en versmald.

Academici, studenten, journalisten en activisten zullen zich gaan inhouden, uit angst dat nuance wordt uitgelegd als sympathie voor geweld. Dit heeft een chilling effect op debat en onderwijs, juist over thema's waar inzicht en kritische reflectie het hardst nodig zijn. In plaats van radicalisering te voorkomen, voedt dit isolement en polarisatie.

5. Bestaande wetgeving is afdoende

De strafbaarstelling van opruiing, werving, bedreiging, haatzaaien en deelname aan terroristische organisaties bestaat al. Deze wet voegt daar geen substantieel veiligheidsvoordeel aan toe, maar creëert wel juridische en maatschappelijke schade.

Conclusie

Dit wetsvoorstel criminaliseert gedachten, standpunten en academisch onderzoek. Het is een normverschuiving richting repressie van afwijkende stemmen en introduceert een element van willekeur in de handhaving van het strafrecht. Voor ons als mensen die de Arabische wereld willen bestuderen, begrijpen, bespreken en verbinden, is deze wet buitengewoon bedreigend. Wij roepen u op: bescherm de vrije ruimte voor kennis, debat en verkenning. Verwerp dit voorstel.

Met vriendelijke groet,
Sylva van Rosse en Vanessa Lambrecht
Bestuurders Het Grote Midden Oosten Platform